

„LUPTA PENTRU LUMINA“

„LUMINA PRIN LUPTA“

L I T E R A T O R U L

APARE O DATA PE SEPTAMANA

CONTROL DE STIL DUMINECA 14 FEBRUARIE 1885. LIBERTATE DE IDEI

Abonamentul: Pe un an 20 lei; pe 6 luni, 10 lei; pe 3 luni, 5 lei.

PRESEDINTE DE ONOARE
AL
SOCIETATEI LITERATORUL
Domnul V. A. URECHIA

DIRECTIUNEA REVISTEI
REPREZINTATA DE
COMITETUL CENTRAL AL SOCIETATEI

SCRISORILE
nefrancatese refuza

PRIM REDACTOR AL REVISTEI
ADMINISTRATOR AL SOCIETATEI ȘI CASIER CENTRAL
D-nul Th. M. STOENESCU

ABONAMENTELE
se platesc înainte

MANFRED

Poemă dramatică în trei acte

(DUPE LORD-BYRON)

(URMARE)

ACTUL AL TREILEA

SCENA I

Abatele

Așa e, însă totul va trece 'n scurtă vreme
Și sufletu-ți o nouă speranță-o să recheme,
Iși va urca privirea cu liniște spre cer,
A cărui bunătate culpabilii o cer.
Și tu ai trebuința de 'nnalta bunătate,
Vorbește, — și-o să'ți fie păcatele iertate;
Vorbește, — tot ce poate Biserica să'ți dea
Va face să te scape de remușcarea grea.

'Mi-e scârbă-a face parte din neamul omenesc,
De-ași ști că cel mai mare ar fi să mă numesc.
Acolo unde ura se schimbă în iubire
Și meritul se pleacă sub tristă lingusire,
Nu poate să egziste nimica demn și sfânt...
Ca leul singuratic și eu în lume sânt.

Abatele

Și ce te 'ndeamnă oare să fugi atât de lume,
Când ea 'ți-a dat viața și-ți datorești un nume?

Manfred

Natura mea cu viața în luptă-a fost mereu,
De și n'aveam ca alții cruzimea 'n pieptul meu:
Cătam mai mult să aflu, iar nu să fac s'apară
Un loc în care viața să-și plângă soarta-amară.
M'asemănam cu vântul ce-aleargă rătăcit
Și-al cărui foc s'abate de câmpul înverzit,
Cu vântul ce se află prin vastele deșerte,
Iubind singurătatea pe stâncile inerte,
Dezgrădînd nisipul, urcându'l pân' la nori,
Și unde nu se află nici arbori și nici flori,
Pe 'ninsul lor sêlbatec, — sêlbatec se desfată;
De nimenea nu 'ntreaba și niminea nu'l cată;
Dar tot ce întâlnește usucă 'ntr'un minut,
Fără-a lăsa nici urmă pe unde a trecut.
Tot ast-fel de sêlbatec fu cursul vieții mele.
Caci n'a cruțat nimica subț pasurile grele
Deșertul cât de mare tot nu e ca 'n mormânt...
Și-am întâlnit ființe ce astăzi nu mai sânt.

Abatele

Vai!... E 'n zadar dorința ce-aveam, venind la tine,
Să 'ți reîntorc simțirea și cugetul la bine!...
Și ești atât de tînăr! Oh! Cum ași vrea su'ți vin
În ajutor!

Manfred

În lume sânt oamenii ce devin
Batrîni din tinerețe și mor cu mult 'nainte
De vremea 'n care este viața mai fierbinte.
Sunt unii dintre deșii ce 'n fericire mor,
Iar alții cad victime nenorocirei lor,
Lovii de boală unii și alții de măhuire,
De griji nenumărate, de patimi, de iub're,
Și-apoi în lumea 'ntinsă a'âtea cauze sânt

Ce pun fără cruțare pe oameni în mormânt.
 Privește-mă !.. pe toate le-am încercat, — pe toate !..
 Și-o singură pe-un altul ca să'l omoare poate....
 Dar eu, luptând cu toate, remas'am neînvinș
 Și viața mea trudită nici astăzi nu s'a stins.

Abatele

Ascultă-mă !..

Manfred

Bătrâne !. Respect menirea-ți sfântă,
 Dorința ta pioasă și vorbele ce 'ncântă ;
 Dar, crede-mă, silința îți este în zadar.
 Nu 'mi acuza purtarea !. Surisul meu amar
 Ți-a dovedit, sunt sigur, că e pentru-al tău bine,
 Să nu întindem vorba, mai mult ca pentru mine.
 Adio dar !..

(*Manfred iese*)

Abatele.

Tăria și caracterul lui
 Nu cred să mai egziste în viața nimeniul.
 O ! Ar fi fost prea nobil și pe atât de mare
 De-ar fi avut în creier un șir la cugetare.
 El va pleri, și câtă să'l scap. Voi încerca
 C'o nouă 'ndemânare cu ceru-a 'l împăca,
 Căci am de datorie să 'l readuc în fire
 Și ultima sa oră să-l treacă 'n pocăire.
 De multă 'nțelepciune se cere să uez...
 Or cum... dar timpul trece și dânsul... să'l urmez !

SCENA II

(Un alt apartament)

Manfred, Herman

Herman

'Mi-ai zis să vii, senlore, când soarele v'apune,
 Și iată'l că sfințește... sunt gata-a mă supune.

Manfred

Da ! Lasă-mă acuma la dânsul să privesc.

(*Inaintează spre fereastră*)

O soare !.. stea măreață, spre care-abia 'ndrăznesc
 Să 'mi aridic privirea, — părinte al Naturei
 Ce dai lumină zilei și viață creaturei,
 Curat ca și azurul în care te imbraci,
 O tu ce 'ncânți privirea și inimile 'npace,

Ce-ai încălzit odată ființe nepătate
 De cugete sinistre, de crime blestemate,
 O lume îngerească cu locuința 'n cer
 Și care cunoscuse adâncul tău mister,
 Tu 'ntăiul ai dat vestea puterei creatoare
 Și-ai răsădit în inimi credințele-arzătoare,
 Te-ai arătat puternic pe munții plini de nori,
 I-ai îmbrăcat cu raze de aur și cu flori,
 Ai adunat păstorii voioși, la rugăciune,
 Sădindu-le în inimi cereasca 'nțelepciune.
 O zeu, trimis în lume de cel *Necunoscut*
 Ca să-î servești drept umbră, nevrând a fi văzut;
 O soare! Stălp de care se leagă-atâtea stele,
 De ce n'ai fost tot astfel în gândurile mele
 Precum te ved acuma de bine făcător!
 O rege-al primăverei, cu tronul arzător,
 Și tu ai slăbiciune și vremuri de nevote:
 Te culci când vine ceasul, te scoli fără de vote
 Și iarăși tot d'auna același drum urmezi,
 Având îndatorirea să-omori și să crezi.
 Intâta mea privire de-amor și de-admirare
 Fu numai pentru tine la trista mea născare,
 Îți dau și cea din urmă privire 'n viața mea!..
 Adio!.. Căci pe mâine, eu nu te voi vedea!
 Dar adu-ți câte-o dată aminte și de mine
 Și cugetă că nimeni nu s'a uitat la tine
 C'o scârbă mai grozavă de traiul omenesc.
 — S'a dus!.. Dar dupe dânsul, mă duc să-l urmăresc.

(Va urma)

TH. M. STOENESCU.

VISELE

In dimineața unei zile,
 Prin gândul meu frumos,
 Zăream un cor de dragi copile
 Vorbindu-mi zgomotos:
 «Noi suntem visele curate
 «Ce ne'mpreună incet,
 «Când prin cuvinte inspirate
 «Spui doru-ți de poet.
 «Dar când e mută a ta liră,

«Plângend te părăsim.
 «Și corul nostru se deșiră
 «Și toate 'n cer suim!»
 Atunci le-am zis: «Năluci frumoase,
 «Aș vrea să zbor cu voi!»
 Și ele mi-au răspuns voioase:
 «E sufletu-ți cu noi!»

Craiova, 884.

Traian Demetrescu.

INTRE AMOR SI CADERE

(*Nuvela Sociala*)

Doamna Elena Floreanu nu dormise toată noaptea, și erau cincî ore de dimineață. Singură, în patul său mătăsos, cu capul pierdut între perne și cu ochii ficși și împăenjenați se gâdea, de sigur, la bărbatul său, care plecase de cu seara, dupe masă, și nu se întorsese nici până 'n acel moment. Fără 'ndoială, cugetările Elenei nu se pot descrie, de oare ce nimenui nu-i e dat să pătrună în năuntrul unuî suflet; dar dupe fața ei obosită, dupe suspinele ce scotea din când în când, dupe lacrimile ce se iveau în dese rînduri sub genele ei, se putea vedea cât trebuie să fi suferit în noaptea 'ntreagă.

D-nul Floreanu, în ajun, cu o răceală obicînită, plecase de lângă femeia lui, sărutând'o mai mult de politețe de cât de afecțiune, și plecase să 'și peardă noaptea, — cum se 'ntâmplă multora din aristocrația bucureșteană, — la club, la joc de cărți.

Când se luminează bine de ziuă, Elena se sculă pe jumătate în palatul său, în-tinse degetele-i albe spre măsuța de lângă pat și sună clopoțelul de cristal ce era pe dînsa.

Nu trecu mult și o servitoare intră cu o îngi'jue prefăcută, vrînd de sigur să armonizeze cu tristețea stăpanei sale.

— A venit domnul, Anico? întrebă Elena fără a se uita la dînsa, căci o văzuse prin oglindă că era ea

— N'a venit, cuconiță. Am așteptat și eu toată noaptea cu ochii deschiși.

— Bine! zise Elena. Când va veni, să-i spuî că sunt cam bolnavă și că voiî să fiî singură până după-amiaza.

— Dar cuconiță....

— Atâta să-i spuî!.. Du-te-acum!

Și servitoarea eși.

Remîind iar singură, Elena se dete jos din at și călcînd pe covorul

moale și lănos, cu picioarele-î albe și strevăzătoare, se duse la o consolă ce era într'un colț al odăiei, trase un sertar, luă un pachetel cu hârtii legat de jur împrejur cu o panglică albă și se întoarse în pat, unde intră din nou în plapoma de atlas albastru ca azurul cerului

Cum se întinsese la 'ntâmplare, cu părul ei bėlan și cu cămașa-î albă cu dantele în acel culcuș aci alb aci azuros, ai fi luat'o drept un ăngėr ce plutește cu o parte a corpului într'un strat de nori albi, iar cu alta într'un senin limpede cum este cerul.

Ochiu ei se îndreptară într'un moment în sus, ca și cum ar fi vrut să trimeață privirea până la cer ; — un nou șir de lacrimi picară pe obraji ei, și cu o mișcare a mâinei mai mult instinctivă desfăcu panglica ce lega pachetelul, în care nu erau decât scrisori și bilete de toate mărimile. Le desfăcu pe câte una, pe rėnd, le citi cu o pornire din ce în ce mai vėdită, aci plăngea, aci zimbea cu un suris amar, și după ce le citi pe toate, pe cea din urmă o apropiă de buze, o strănse apoi la sîn, o ținu mult timp astfel, și în urmă, legându-le pe toate la loc le puse sub pernă, pronunțând într'un mod rătăcit .

— Pe-atunci mă iubea !.. Ar fi dorit să nu se dezlipească un minut de lângă mine !.. Și acum.....

Abia termină această reflecțiune, când servitoarea ceru voe să intre, aducându-î o scrisoare.

Elena luă scrisoarea, citi adresa, văzu că-e pentru dēnsa dar nu-î fu de ajuns atât :

— Cine-a adus'o, întrebă pe servitoare, cu oare care indiferență prefăcută.

— Vizitiul d-lui Vervani... La început nu voia să mi-o dea, zicēnd că trebuie să-o încredințeze chiar în mâna D-tale ; dar dupe ce l'am făcut să înțeleagă...

— Și ce l'ai făcut să înțeleagă ?

— Iartă-mė, cuconiță. . dar știu tot ce se petrece între D-ta și d-nul Teofil...

— Cum ? De unde știu ?.. o întrebă Elena cu îngrijire, apoi oprindu-se îndată, simțind că făcuse imprudența d'a întreba ca de un ce pozitiv...

— Nu te îngriji, cuconiță... De unde-am aflat, trebuia să aflu. — Dar nu suntem de cât trei care știm secretul . D-ta, d-lu Teofil și eu. Dacă nu mi la-î spus d-ta, de sigur că de la dēnsul trebuia să 'l aflu. A avut un motiv de-a mi 'l încredința. Ș'apoi, de ce te-ai teme ?.. Nu ești oare nevinovată ?... Câți bărbați nu fac curte femeilor frumoase ca d-ta , dar puține femei care să reziste, precum ai rezistat... Ș'apoi, d-nul Vervani te iubește ca un nebun... bțetul om, și-î rėspunzi cu atăta nepăsare !..

Elena privia cu ochii uimiți la îndrăzneța servitoare care de și era cea mai veche în casă, de și o avusese și la părinți, pe când era încă fată totuși nu cutezase nici odată să-î vorbească cu un ton atât de familiar

— Ei bine, Anico, îi zise în fine Elena, dacă d-ul Vervani a făcut copilăria să-ți se spovedească, păstrează-ți confidențele între tine și el... Eă n'am nevoie să le ascult. Destul că știți c'am răspins tot d'auna declarările lui... Această e destulă garanție pentru mine și pentru ȃrbatul meă...

— Dar scrisoarea? — apăsă Anica cu oare care ironie. —

— Scrisoarea?.. Fiind că este de la d-nul Vervani, ia-o, dă-o vizitiului să-o înapoieze stăpânului seă, să-ı spue chiar că n'am voit s'o primesc...

— Dar, cuconiță... s'ar putea supăra.. și D-ta știı, toată averea D-v e în mâinile lui, — s'ar putea strica înțelegerile între el și d-nul Floreanu, și-atunci totul e pierdut.

— A! Știaı și asta, ființă de nimic! Indrăznețul n'a cruțat nici un mijloc, spre a te învăța cum trebuie să-ı susții... Mă miram să iasa din capul teă atăta judecată!.. Ei bine, dă-ı scrisoarea înapoi!.. Iar tu gătește-te de plecare, nu te mai ții în casa mea!..

Aceste cuvinte sunară neplăcut în auzul Anichei, și într'o clipă fața ei se schimbă și luă ecpresiunea iubirei și devotamentului ce avea pentru stăpăna sa încă de când era copilă.

— Iartă-mă, cuconiță! zise ea, căzând în genuchii lângă dēnsa și sărutându-ı mâinile. Am greșit... nu mă izgoni... voiă fi credincioasă ca mai înainte... mai mult încă, voiă fi mută ca groapa!.. Dacă m'ai da afară, ce-ai folosi? — dac'ași fi o ticăloasă, poate mai mult ași vorbi ne mai fiind la d-ta!.. dar am greșit și eă, um greșește toată lumea... iartă-mă!

— Fie!.. zise Elena ne mai putând asculta atatea rugăminte. Te iert... dar du-te!.. Ia scrisoarea!..

Vězându-se iertată, Anica luă scrisoarea și eși repede ca s'o dea vizitiului iar în schimbarea ei sufletească, însoți refuzul scrisorei nu numai de vorbele stăpăni-sei, dar adaogă și de la dēnsa altele o mulțime, menite nu numai să descurajeze, dar chiar să indigneze pe Teofil Vervani.

Acea ce se petrecea în inima Elenei, e lezne de presupus. Căci ea, iubindu-și ȃrbatul, cu acea iubire tot-d'una demnă și devotată, — dacă nu închisese ușa lui Vervani de la prima lui declarare amoroasă, dacă nu-ı înghețase pe buze primul lui cuvânt indrăzneț, prima lui privire galeșe, dacă nu spu ese în fine ȃrbatului seă desele scene ce avuseseră loc între ea și curtenitor, — o făcuse tot pentru amorul ce păstra lui Floreanu, pentru interesul și liniștea lui. Ș apoi, la ce ar fi dat naștere unui scandal zadarnic, când lucrurile nu merseseră nici odată mai departe și când prin ruperea relațiilor între soțul seă și Vervani toată averea ar fi fost în pericol, fiind ipotecată acestui din urmă, care avusese grijă să stabilească condiții foarte pr'ncioase pentru sine.

Floreanu era dat r lui Vervani atăt cât nu valora poate întreaga lui avere materială: căci bancherul grec știuse să-ı îndatoreze nu numai cu împrumuturi

aproape fără procente, dar și cu serviciul sufletești, de și ipocrite, dar care poartă amăgi pe omul cel mai prevăzător.

Bielul Floreanu încrezător orbește în afecțiunea ce-i dovedea prietenul său,— căci după legătura de afaceri vine și legătura prieteniei,— nu presupunea cătuș de puțin că acel om, ce făcea uneori sacrificii peste măsură, în adâncul sufletului său hrănea o dorință cu totul vinovată, aceia de-a-l seduce femeia, de-a-l lăsa în onoarea în schimbul aurului, pe care numai în aparență îl dădea sub formă de împrumut. Actele ce se făceau în regulă, întărite de tribunale, trebuiau să-i servească într-o zi ca o armă puternică d'a lovi cu siguranță în bărbatul care ar fi cutezat să-i se opui.

Intr'atât înaintase Floreanu cu recunoștința și cu încrederea în Teofil Verani, încât nu-i părea nimic neconvenabil, dacă acesta îl căuta în lipsă pe-acasă fiind mai tot d'auna primit de nevasta sa.

E drept că, dacă într-o zi s'ar fi îndoit de prieten, de soție ar fi fost în depărtare lină siguranță, căci suma de ani ce trecuseră de la însoțirea lor, în dragostea și devotamentul cel mai egzemplar, îi era destulă garanție.

Ca om, Floreanu nu putea fi fără defecte, și cel mai de căpetenie era patima jocului de cărți. Și acest defect întrecea în măsură toate calitățile de care era înzestrat.

Jocul de cărți!... Cea mai teribilă armă a ruinei, cel mai energic vierme vișului, care roade și moleșește sufletul, care tâmpește creierul și conduce la sărăcie, la mizerie!

Or care-ar fi fost gradul la care urcase această patimă în sufletul lui Floreanu, n'ajunsesese încă în momentul d'a nu se mai putea dezbrăta de dânsa. Cu toate acestea, nu întâlneau nimic mai puternic ca voința lui, ca să-i arate răul cu culorile vii, să-l lumineze asupra pericolului de care putea fi amenințat și să-l întoarcă dintr-o cale greșită, cel puțin pentru capacitatea și pozițiunea sa socială.

Poate că femeia lui ar fi putut reuși să-l scape de această patimă; dar, cum poate spune dacă n'o avea tocmai pentru dânsa, dacă nu juca cărți tocmai spre îndeplinirea cerințelor ei femeiești.

Or câtă avere ar fi avut, sunt momente în care tot nu e îndeșulătoare, și mai ales în situația lui Floreanu, împovărat de datorii.

Jocul de cărți, ca orice vițiu, începe ca distracțiune, apoi ca obicei, ca necesitate, până ce degenerază în patima cea mai spaimantătoare... Și, fericiți acei care pot fugi de dânsul de la primul său pas!

Iată dar principalul, poate chiar singurul defect al lui Floreanu și nu era vina lui dacă îl contractase din contactul cu lumea în care trăia, nu era d'asemeni vinovat dacă degenerase din cauza cine știe a căror necesități; dar nu era nici vina Elenei să-l aștepte până la ziua, nedormită, suferindă, deziluzinată de primul și poate ultimul său amor.

Când Floreanu veni acasă, erau zece ore și jumătate din zi. Cu ochii unlași de nedormire, cu mâinele tremurânde, cu pașii nesiguri, intră în cabinetul său de lucru spre a se mai întrema cât-va de această boală nervoasă și zdruncinătoare. Când se uită în oglindă, se văzu palid ca un mort și un moment de renunțare îi zgudui tot corpul. Iar când își aduse aminte că pierduse la joc, că jaguba era atât de mare, cât ar fi putut să trăească cu înbelșugare un an întreg, se lăsă fără voce pe un scaun, își ascunse fața între mâini, apoi căzu cu coatele pe masă și cu capul trântit pe ele. Nimeni n'ar fi putut ceti în ochii lui, dar suferința cată să-i fi fost grozavă.

Din această stare de amorțeală, o mână ușoară ce-i atinse umărul, îl făcu să se deștepte.

Era Elena, — care n'avusese răbdare să-și menție prima hotărîre de a nu' l vedea în acea zi, și care coprinsă de-o durere nedescrisă, îndată ce auzi că se 'ntorsese, veni la dînsul, cu ce scop, — nici ea nu știa.

Ar fi voit să rupă odată tăcerea și să-i spue cu cuvinte aspre tot ce suferea pentru dînsul, să-i arate viața ruinătoare ce ducea, să-l silească în fine la îndreptare, sau să se desfacă odată pentru tot-d'a-una.

Dar inima ei blîndă și iertătoare 'și impută aceste hotărîri ascunse, și ea, Elena, care suferise și plînsese toată noaptea, când îl văzuse în starea proster-nată, când îl văzu ochii, fața, mâinele tremurânde, fără a mai zice un cuvînt, căzu pe brațele lui, îl coprinsese cu mâinele peste gât și cu capul pe pieptul lui, plânse, plânse cu suspinele ce sfîșie sufletul, ca un copil la sînul mamei sale.

Dupe cât-va, când jalea ei se mai ușură puțin, își ridică capul, își așinti privirile în ochii lui d'asemeni umezi, și cu o voce de copil, abia putu să zică :

— Iar ai jucat!...

El nu-i response nimic. O privi cu milă, o sărută pe obraz, o strânse la piept și o ținu mult timp ast-fel.

De ce oare vițiul se încuibase în inima lui, ce părea destul de nobilă, și de ce nu bătuse la poarta vre unui adevărat nenorocit, care l'ar fi dorit poate, spre a 'și uita durerile printr'ânsul !

Dar el, bărbatul onest. iubit și iubitor, el care recunoștea că făcuse rău, el care era gată să fugă de dînsul, el care plîngea în fine pe când își strîngea femeia la sîn cu înfocare, de ce să fie victima unei patimi, prin care putea să devie cel mai nenorocit, din cel mai fericit cum avea dreptul să fie !

Dar vițiul nu alege nici locul nici timpul, se oprește acolo unde 'l aruncă întâmplarea, și va fi de aceia care n'au putere de a fugi de el !

Amîndoi soții erau tot strînși în brațe, tot muți, tot cu lacrimile pe ochii, când li se anunță că dejunul era gata și că trebuia să fie serviți.

(Va urma.)

d'Artanian.

GLASUL ROMANULUI

*M'au pângărit și m'au prădat
 Calăii fără milă,
 Ce'n sînul meu s'au încuibat
 Luându-mă tot prin silă.
 Iar eu privindu-î mi-am tot zis,
 In jalea mea amară,
 Că paate este vre un vis
 Ce are să dispară;
 Dar într'o zi, când am văzut
 Că'n adevăr mă fură,
 Că'mă vor lua tot ce-am avut,
 Chiar pâinea de la gură,
 Le-am dat'o fără să aștept
 Și fără luptă mare,
 Călindu-mă inima în piept
 Cu foc de răzbunare.
 Și-atunci, am rîs, în loc să plîng,
 Căci așteptam dreptate
 Și ziua 'n care să'mă restrîng
 Averile prădate.
 Am rîs și risul meu amar
 'Mă-a oțelit puterea,
 Dar fuse risul în zadar
 Și în zadar durerea !
 Mă-au prins copila prin ogor,
 Aă necinstit'o 'n silă,
 Și n'au fugit de crima lor
 Calăii fără n ilă.
 Mă-au dus feciorul la război
 De 'l-au scldat în sânge
 Și 'l-a i lasat să moară-apoi,
 Ne-avînd nici cine 'l plînge.
 Nevasta dacă 'mi-a pornit
 Mormîntul să-î găsească,*

*S'a dus și n'a măi nemerit
 La vatra părintească.
 Când m'am văzut că singur sînt,
 Strein în a mea țară,
 Că n'am pe nimeni pe pămînt,—
 Am devenit o fiară :
 'Mă-am ros plămîniî singur eu,
 Am încetat a plînge,
 Și-am rîs, că știe Dumnezeu
 De risul meu de sânge.
 Am rîs și risul măi amar
 'Mă-a oțelit puterea ;
 Dar fuse risul în zadar,
 Cum fuse și durerea..
 Rămas sêrac, fără copii
 Și fără de neastă,
 Ședeam ca morțiî printre vii
 Privind l'a mea fercastă.
 Dușmanii ênsă mă-au vîz it
 Mândria strămoșească
 Și, 'nvidioși pe-al meu trecut,
 Aă vrut să 'mi-o 'njoască.
 Din toți măi rămăsesem eu
 Cu cîntea nepătată ;
 Dar aă zvarlit și 'n capul meu
 Necîntea lor spurcată.
 Am devenit de nu măi știu
 Ce sunt pe astă lume,
 Iar în locașul meu pustiî
 Mă ved și fără nume.
 Incep să rid ca un nebun
 Și tremur de 'ndarjî e,
 Căci ard de focul să mă răzbun
 Perduta fericire.*

*ris, dar risul meu amar
M'i-a întrecut puterea,
Iar dacă risul e 'n zadar,
Nu 'mă-e 'n zadar durerea.*

*Maî am o țară ce iubesc
Și-o limbă stămoșească,
De care 'n umbră plănuiesc
Să mă dezmoștenească.
Dar fie!.. Ceasul va suna
Să mă deștept odată,
La răzbunare-a îndemna
Mulțimea revoltată.
Destul de când mă umilesc
Și sufer defăimare,*

Soreni

*Când am putere să 'ngrozesc
Și drept la răzbunare!
Mi s'a răpît avere, port,
Odihnă și iubire,
Și dacă încă nu sînt mort,
E semn de nemurire.
A! Lângă mine vie mulți,
Cu răcnete de fiară,
Femei, bărbați, copii desculți,
Dezmoșteniți de țară!
Am ris destul un ris amar,
Și 'mă-am ascuns puterea!
Azi nu 'mă-e risul în zadar
Nici în zadar durerea!*

Stan Mojdreanu.

Ca să mă faci să sper...

Ca să mă faci să sper,
Mângâie-mă, când trist suspin,
Cu-al buzelor suris divin,...
Și sper !

Ca să mă faci să cânt,
Iubește-mă, când îți șoptesc
Cât te-am iubit și te iubesc,...
Și cânt !

Ca să mă faci să plâng,
Nu'mi da speranțe cum doresc,
Nu mă iubi cum te iubesc,..
Și plâng !

Craiova, 84.

Traian Demetrescu.

AL EI NUME

Țot-d'a-una 'ncerc să scriu,
Dar ce fac, nici eu nu știu;
Căci nimic să scriu nu pot,
Însă ved că peste tot
Când citesc, găsesc c'am scris
Al ei nume, ce și 'n vis
Cu un dor nebun, străin,
Pân' la-al zorilor rubin
Il șoptesc neconținut
Până cad de obosit.
Și scriind așa mereu
Al ei nume lângă-al meu
Ved că nu mai isprăvesc
Să'l tot scriu și să'l șoptesc!...

(Sibiu).

Al. Slănăceanu

DIN LAPONIA

(Karasjok -- Laponii sedentari)

(URMARE)

Toți Laponii poartă costumul lor național, ce are multă originalitate.

Acest costum se compune dintr'o bluză lungă până la genuchi de o materie groasă lână, sau albastră, sau roșie, sau neagră, sau chiar verde, brodată pe jos, cu galoane de lână de altă culoare, dar care să se-apropie de culoarea bluzei; gulerul întors, cu o formă ciudată, acoperă mai toată partea superioară a umerilor, iar pe cusături și pe deschizătura din față, poartă galoane și diferite ornamente de aceeași culoare. Bluza este strânsă la mijloc de o cingătoare, adese-ori o fâșie de curea, în care se vâră cuțul, pe care Laponianii și Norvegianii, tineri sau bătrâni, nu îl părăsesc nici odată. Pantaloni sunt de obicei dintr'o stofă albă-cenușie, str. mți jos. Încălțăminte lor constă în aceia ce ei numesc *Komagor*, un fel de jumătate-cisme, — de piele unsă cu îngrijire, — foarte moi, destul de largi, fără tocuri. Ei umplu aceste cisme cu fin subțire, pregătit într'un mod special, ca să ție moale la picior. E de prisos a mai spune că ciorapii și papucii sunt un lucru necunoscut Laponilor. Cizmele sunt sus strâns legate cu un fel de cureluțe ca să

nu între apă. În cap ei poartă o șapcă din stofă de lână roșie, albastră sau galbenă, fie rotundă, fie în patru colțuri. Această șapcă le servește și de pernă.

Iarna, ei pun d'asupra acesor vestimente un al doilea costum, bluză și pantaloni, având aceeași formă, dar făcuți din piele de căprioară, fiind tot-d'a-una cu perii în afară. *Komagrit* de iarnă se deosebesc de cei de vară, prin aceea că nu sunt unși, ci sunt făcuți din piele de căprioară cu perii în afară, pe când cei-l-alți sunt de piele de focă sau de obicei de piele de vacă fără păr. Când frigul se mărește, ei îmbracă pe de-asupra un fel de palton cu glugă, ce le dă aproape înfățișarea unor urși. Toți poartă vara mănuși de lână, și iarna de piele de căprioară. Se zice că ei nu poartă cămăși pe de desubt, ci că bluza de lână este de-adreptul pe piele. Cu toate acestea, nu e adevărat. Ei poartă cămăși de pânză vara, și iarna unii din ei înlocuiesc aceste cămăși printr'un fel de vestă de piele de miel, cu lână înăuntru.

Femeile sunt îmbrăcate ca și bărbații, mai la fel: aceiași bluză, aceiași pantaloni, de lână vara, de piele de căprioară iarna. Deosebirea cea mare e în șapca din cap, ce este aci rotundă, aci în formă de cască foarte originală. Fără această șapcă, ai putea să te'trebi care sunt bărbații, care sunt femeile? Și nedomirirea e cu atât mai întemeiată, cu cât bărbații nu au de cât prea puțină barbă. Laponii curați sunt fără barbă, și numai acela are barbă, care sunt corciții cu Finezii.

De cum es din leagan, copiii laponi sunt îmbrăcați ca tatăl și ca mama, ceea ce le dă înfățișarea unor caricaturi foarte mucalite.

Căsătoriile între Finezi și Laponi sunt dese dar între Laponi și Norvegieni sau Suedezi sunt rare.

Ast-fel, astăzi, Laponii de origină curată, cu tipul mongol dezvoltat cu figura ascuțită, au devenit foarte rari. Se mai găsesc câte-odată printre cei nomazi, negreșii la sudul Laponiei norvegiene și într'o parte a Laponiei rusești, pe țărmurile lacului Enara.

Numele de *Laponi*, nu este adevăratul lor nume. Sau cel puțin, ei nu-l primesc ca al lor. Dacă cine-va dintre dânsii e întrebat de ce naționalitate este, nu va răspunde nici odată: «Sunt Laponi;» dar, din potrivă, se va grăbi să zică: «Sunt *Sabme* de naționalitate!» (*non hom sabme lus*). Prin urmare *Sabme* este numele rasei lor, și ei nu pot suferi să li se zică «Laponi» sau *Lapp*, la plural *Lappar*, cum se zice în limba lor.

De unde vine dar acel nume de Laponi, pe care ei îl reneagă? Se pare că odinioară, pe tot întinsul hotarelor lor, popoarele vecine, care batjocoreau slăbiciunea lor și talia cea mică, le deduseră porecla de «Lappar» ce era sinonim cu «fricoși, oameni de nimic stărpituri disrețuite.»

Nu se știe dacă această definiție are vre-un temei. Aceia ce e sigur, este că etimologii au sucit-o și-au învârtit-o în toate felurile și că dupe numeroase discuții, chiar și astăzi sunt în neînțelegere.

În cursul acestui capitol am vorbit de mai multe ori de Laponii *nomazi* și de Laponii *sedentari*. E poa e nedrept ca între niște oameni de aceeași rasă, de origină comună, locuind aceeași țară, și ne deosibindu-se de cât prin modul lor de viață, a se face un fel de clasificare ce-ar să se crează că sunt două rase deosebite. Cu toate acestea, adevăratul Lapon, pentru cel ce l'a văzut d'aproape, este tot-d'a-una cel nomad. Cel sedentar e numai din întâmplare; nu e de cât nomadul degenerat printr'un caz forțat, dupe cum vom vedea.

Și-apoi, nu se poate imagina Laponii alt-fel de cât nomazi și trăind cu căprioarele lor. Laponul n'ar fi deplin fără căprioară, și căprioara n'ar avea însemnătate fără Laponi!

ei formează o dualitate nedespărțită. Și e chiar periculos a-i despărți unul de altul. Ia căprioara Laponului, omul se pierde; ia Laponul căprioarei, animalul moare. În ziua când s'ar zmulge una de alta, ambele rase nu vor întârzia a dispărea dupe fața pământului.

Cei *sedentari* nu formează cătuși de puțin o rasă deosebită. De ce a devenit însă sedentară? ce deosebire e astăzi între ea și cea nomadă? De acestea cătam a mă domeri pe când mă aflam la Karasjok, părându-mi-se chestia destul de interesantă spre a fi dezlegată.

Când un Lapon și-a pierdut căprioarele, — și pentru aceasta pot fi destule cauze: boala, întâmplarea, nenorocirea, ruina, etc. nu-l mai rămân de cât două căi de apucat: să intre ca servitor la un alt Lapon, sau să se stabilească lângă un lac bogat cu pește, și să devie pescar. Dacă ia această hotărîre și a găsit un loc care să-i placă, se așează cu locuința stabilă și și construiește o colibă de lemn cu o vatră, o ușă și o fereastră.

În această locuință destul de potrivită, se găsește cu mult mai bine. Și, fapt curios, această schimbare de existență are oare care influență fiziologică asupra rasei. Numărul copiilor lor crește, configurația trăsurilor se schimbă și se depărtează cât va de tipul primitiv.

Ast-fel e, sau câtă să fie origina Laponilor sedentari.

Mai e de observat că ei trec drept mai puțin onești ca cei nomazi. Poate că de aceia fiind-că sunt mai săraci, poate pentru că tinerii Laponi, care se duc în fie ce an la mare să pescuiască, și în contact cu dînșii se cîrrip.

Cu toate acestea, ei păstrează o onestitate relativă.

Nimeni nu și însușește aceia ce nu-l aparține. Dar fondul temperamentului lor este lenea. A mânca mult, a dormi lung, a bea cât de des, și a fi scutit de ori-ce muncă, iată adevărata lor fericire. Dar nu e nevoie de-a merge în Laponia spre a descuiba filosofi de acest soi.

Cu toate acestea, e recunoscut că ei sunt capabili de lucruri mari, când sunt înfierbântați. Dar această înfierbințea le lipsește adese-ori. Se poate cita la activul lor munca aspră și pedepsitoare a luntrașilor care urcă în susul Tanei. Dacă fac o sforțare supra omenească, sunt stimați îndoit și întreit ca valoarea adevărată. Iubirea câștigului, în aceste ocazii, ia la dînșii proporțiuni spăimântătoare, la care călătorii prin acele locuri sunt cele dintâi victime.

Laponii iubesc banii, și cu toate acestea nu fac lucruri mari spre a-și-i procura. Principalul lor venit este acela ce provine din pescuirile de morun ce fac tinerii la epoca hotărîită. Ei vînd peștele, și din banii ce încasează cumpără cafea, zahăr, tutun, făină, sare, etc.

Ei nu fac industrie. Unii din ei fabrică coșuri, cutii sau borcane, făcute din fibre de rădăcini de arbori. O altă spacialitate însemnată pentru dînșii, este așa, ce servește la cusutul hainelor lor, făcută din tendoane de căprioară, pe care o fabrică în modul următor:

Tendoanele uscate la aer, sunt bătute cu un ciocan de lemn, până se subțiază într'atîta încît ajunge să se desfacă fir cu fir. Apoi aceste fire sunt așezate paralele unul lângă altul, capătul lângă capătul și ast-fel, femeia de sigur, le freacă între palme, udându-le cu scuiat din când în când, până ce devin rotunde.

În ceia ce privește comerțul, Karasjok nu eșporta de cat lemne, puțină carne de căprioară afumată, brînză, piele și coarne de căprioară. Tot ce-l mai trebuiește pentru necesitățile sale este importat, bine înțeles că afară de aceia ce-l produce riurile și turmele. Restul: pești de mare sărați, stofe, făină, unt-de-lemn, ulei, sare și toate uneltele de cășă, etc. din afară. Băturile nu sunt importate. Dar un număr oare care de familii fa-

milită fabrică un fel de bere foarte proastă ; pentru care mai aduc de-afară hamei, orz și maia.

Bogățiile minerale ale țării sunt prea puțin însemnătoare, cel puțin până în ziua de astăzi. *Egzistăfer*, dar nu se ecstrage și nici nisipul aurifer din Tana și din Karasjok. Cu toate acestea, la Sadagejok, un-spre-zece mile de la Karasjok, guvernul a început de doi ani să ecsploateze nisipul râului. Dar rezultatul e slab și-ajunge abia să scoată cheltnelile. Se vorbește într'un mod vag de niște mine de aur descoperite în munții de lângă Sadagejok și a cărora ecsploatațiune va începe în curând ; dar nu se știe până la ce punct poate fi fundat acest zgomot : Dar ce lucrători s'ar întrebuința la aceste mine ? Chestiunea pare însemnată, dacă minele în adevăr egzistă. Nici odată Laponii nu se vor deprinde c'o muncă continuă și regulată, și alți locuitori nu sunt pe-acolo. Ar trebui dar să se stabilească o adevărată colonie.

În Laponia, ca și în toată Norvegia, registrele stărei civile sunt ținute de către preoți, aceia ce contribuie a da acestora o mare influență asupra întregii populații laponiane, așa de lezne de condus. Căci ei sunt, cum am mai zis'o, ca niște copii în vristă.

(Va urma)

A. KECHELIN-SCHWARTZ.

DE LA TEATRU

Septămăna aceasta s'a reluat pe scena Teatrului Național, piesa *Copila din Flori*, a D-lui Gr. Ventura. Se vede însă că publicul nu se va mai civiliza, căci dupe o singură reprezentare a acestei piese, ce are multe merite, Direcțiunea e silită să reia reprezentările piesei *Botucio*, de sigur, spre a nu fi în deficit.

Cu toate acestea, Marți se va reprezenta din nou *Mândrie și Amor*, (Maitră de Forges) de Georges Ohnet. La 2 Martie se va juca *Machbet*, celebra tragedie a lui Shakespeare, în beneficiul D-lui Aslan, directorul de scenă al Teatrului Național.

Or cât am fi de împotriva obiceiului de a se da beneficii într'un teatru național subvenționat de stat,— obiceiul ce a degenerat până și pentru gardiropari și ușieri, de câțiva ani încoace,— totuși, pentru beneficiul D-lui Aslan s'ar putea găsi circumstanțe atenuante, având în vedere mai ales munca D-sale,— care, ce e drept, muncește cât zece directori de scenă. Îi urăm dar izbândă bună ; iar dacă, dupe cun suntem informați, d-nia sa va juca rolul lui Machbet la beneficiul său, îi urăm... ce să-i urăm ! — O cădere glorioasă !

d'Artanian.